

Projektplan

Granskning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

2023-01-24

1. Granskning av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck är enligt regeringen ett allvarligt samhällsproblem och innefattas av regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Enligt regeringen (prop. 2019/20:131, s. 24–25) innebär hedersrelaterat våld och förtryck att främst flickor och kvinnor, men även pojkar och män, begränsas i sina liv och utsätts för påtryckningar och våld som syftar till att upprätthålla familjens kontroll över individen. Hedersnormerna bygger på starka patriarkala eller heteronormativa föreställningar och har en kollektiv karaktär. Individens intresse och handlingar är underordnade familjens intresse och individens sexualitet och intima relationer är en angelägenhet för hela familjen som kan påverka dess anseende.

Kontrollen av flickor och kvinnor sträcker sig från begränsningar i vardagen rörande klädsel, umgänge och rörelsefrihet till begränsningar i val av utbildning, arbete och äktenskap. I sin mest extrema form resulterar hederstänkandet till hot om våld och våld, inklusive dödligt sådant. Även handlingar som könsstympning, barnäktenskap, tvångsäktenskap och så kallade uppfostringsresor ingår. För de individer som försöker trotsa kontrollen kan följderna bli allvarliga. Våldet och förtrycket riktas också mot hbtq-personer och personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Hur många som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck är svårt att mäta. Enligt en uppskattning är omkring 10 procent av ungdomar upp till 25 år utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige. Det skulle innebära över 100 000 personer bara bland unga personer (SOU 2014:49). Problematiken är omfattande även i Göteborgs Stad. En kartläggning som gjordes 2017–2018 visar att cirka 15 procent av eleverna i årskurs nio levde med hedersrelaterade normer och förtryck.¹ Socialförvaltningarnas kartläggningar visar att de senaste två åren har omkring tio barn om året i Göteborgs Stad förts ut ur landet utifrån en misstänkt hedersproblematik.

Barn och unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck är beroende av att samverkan fungerar mellan olika aktörer, särskilt mellan socialtjänsten och skolan. Skolan behöver tidigt uppmärksamma barn och unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck och anmäla detta till socialtjänsten. Socialtjänsten behöver sedan utreda och ge barn och unga stöd och skydd utifrån deras behov och rättigheter. Om en av dessa aktörer brister kan barn och unga bli utan stöd och hjälp. Om skolan inte anmäler kan socialtjänsten inte utreda. Och om skolan anmäler och socialtjänsten inte utreder blir barn och unga utan hjälp.

¹ *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar. En kartläggning i Göteborg, Stockholm och Malmö 2017–2018.* Huvudforskare har varit Runa í Baianstovu och Sofia Strid vid Örebro Universitet.

1.1. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om nämnderna bedriver ett ändamålsenligt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Granskningen inriktas mot barn och unga. Med ändamålsenlighet avses att arbetet bedrivs i enlighet med lagar, förordningar, allmänna råd, stödmaterial, samt fullmäktiges och nämndernas styrdokument.

Syftet preciseras i ett antal revisionsfrågor som konkretisar vad granskningen ska besvara.

1. Arbetar nämnderna systematiskt med att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck?
2. Arbetar nämnderna systematiskt med att upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck?
3. Arbetar nämnderna systematiskt med att utreda² och ge stöd och skydd åt de som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck?
4. Har nämnderna fungerande former för samverkan i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck?
5. Arbetar nämnderna systematiskt med att följa upp och utvärdera arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck?

1.2. Ansvariga nämnder

Granskningen omfattar förskolenämnden, grundskolenämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden Centrum och socialnämnden Hisingen.

1.3. Revisionskriterier

Stadsrevisionen kommer att använda följande revisionskriterier för att bedöma granskningens iakttagelser:

- FN:s konvention (1989) om barnets rättigheter (barnkonventionen)
- socialtjänstlagen (2001:453): 5 kap. 1, 1a, 11 §§, 11 kap. 1–2 §§, 14 kap. 1 §
- lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU): 31a-i §§
- skollagen (2010:800): 1 kap. 5 §, 4 kap. 3–7 §§, 6 kap. 6–10 §§, 7 kap. 2–4, 19, 21–22 §§, 8 kap. 12a §, 29 kap 9, 13 §§
- diskrimineringslagen (2008:567): 2 kap. 7 §, 3 kap. 20 §
- del 1 i förordning (SKOLFS 2018:50) om läroplan för förskolan, förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), förordning (SKOLFS

² Arbetet med att utreda ligger enbart på socialnämnderna.

2010:255) om läroplan för grundsärskolan (Lgrsär22), förordning (SKOLFVS 2022:13) om läroplan för gymnasieskolan, förordning (SKOLFVS 2022:15) om läroplan för gymnasiesärskolan

- Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2022:39) och allmänna råd om våld i nära relationer: 5 kap.
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2011:9) och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:6) om handläggning av ärenden som gäller barn och unga
- Skolverkets stödmaterial (2021) om hedersrelaterat våld och förtryck, skolans ansvar och möjligheter
- Skolverkets stöd i arbetet med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i förskolan ([Motverka hedersrelaterat våld och förtryck i förskolan](#))
- Göteborgs Stads budget för 2023
- Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020–2023
- Göteborgs Stads rutin för att utreda barn under 18 år enligt 11 kapitlet socialtjänstlagen (SoL).

Ytterligare revisionskriterier kan komma att identifieras under granskningens gång.

1.4. Metod och avgränsningar

Granskningen kommer att genomföras genom intervjuer på enhets- och förvaltningsnivå, dokumentgranskning och stickprov.

I arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck samverkar staden med en rad externa aktörer som exempelvis Polismyndigheten, Västra Götalandsregionen och Göteborgsregionen. Denna granskning har avgränsats till hur tre av ”skolnämnderna” och två av socialnämnderna samverkar internt inom stadens organisation.

1.5. Oberoende och integritet

De sakkunnigas oberoende och integritet har prövats enligt vår oberoendedeklaration vilken baseras på Sveriges kommunala yrkesrevisorers modell. Inga omständigheter har framkommit som kan ifrågasätta förtroendet för de sakkunnigas oberoende och integritet som granskare.

1.6. Avrapportering

Avrapportering till revisorsgruppen planeras att ske hösten 2023.

1.7. Kvalitetssäkring

Rapportens innehåll kommer att stämmas av med de granskade verksamheterna.
Kvalitetssäkring genomförs av kvalitetsansvarig för projektgranskningar.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6

Göteborgs Stads kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

www.goteborg.se/stadsrevisionen